

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 26. april 2018

Sag 216/2017

(2. afdeling)

Fagligt Fælles Forbund som mandatar for A

(advokat Peter Giersing, beskikket)

mod

Maja Lyng ApS

(advokat Torben Rhodin)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Holstebro den 15. juli 2016 og af Vestre Landsrets 11. afdeling den 22. maj 2017.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Vibeke Rønne, Jens Peter Christensen, Lars Apostoli og Kristian Korfits Nielsen.

Påstande

Appellanten, Fagligt Fælles Forbund som mandatar for A, har nedlagt påstand om stadfæstelse af byrettens deldom og hjemvisning af sagen til fortsat behandling ved byretten.

Indstævnte, Maja Lyng ApS, har påstået stadfæstelse af landsrettens dom.

Anbringender

Fagligt Fælles Forbund som mandatar for A har anført navnlig, at Maja Lyng ApS hæfter for det tab, som A har lidt som følge af den indtrufne skade, jf. sølovens § 151, idet fiskeskipper B ikke udviste den nødvendige agtpågivenhed i forbindelse med ulykken. Fiskeskipperen handlede groft uagtsomt ved ikke at træffe de nødvendige forholdsregler, inden han aktiverede spillet for at hive trawlet ind. Fiskeskipperen havde ikke kontakt med A, der fungerede som anhugger, idet han skulle frigøre indhalerlinen fra klampen og fastgøre linen

til trawlet. Under udførelsen af denne type opgave skal der efter de almindelige regler om anhugning være en sikker kontakt mellem anhuggeren og den person, der betjener spillet, jf. Arbejdstilsynets anvisning nr. 2.3.0.4 om anhugning. Aktiveringen af spillet udgjorde en farlig handling med stor skadeevne. Samtidig var muligheden for at undgå skaden til stede. Det ville ikke have været forbundet med nogen ulejlighed at have sikret sig, at A var kommet i en tilstrækkelig sikker afstand, inden spillet blev aktiveret. Ulykken kunne og burde have været undgået, hvis fiskeskipperen enten havde kommunikeret med A eller haft visuel kontakt med ham, inden fiskeskipperen betjente spillet. Arbejdet var således ikke tilrettelagt sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. lov om sikkerhed til søs § 10. Der blev ikke ført effektivt tilsyn med arbejdets udførelse eller givet instruktion om de faremomenter, der var forbundet med arbejdets udførelse, således som det er påkrævet efter lov om sikkerhed til søs § 11. Det forhold, at Søfartsstyrelsen ikke fandt anledning til kritik, kan ikke tillægges betydning, da styrelsens vurdering alene var baseret på skibets aktuelle tilstand på de synede områder.

Maja Lyng ApS har anført navnlig, at fiskeskipper B ikke har handlet ansvarspådragende, og at der derfor ikke påhviler selskabet et hæftelsesansvar efter sølovens § 151. A har ikke ført tilstrækkeligt bevis for, at B ved handling eller undladelse kan bebrejdes uheldets indtræden. Der er ingen vidner, som har set, hvad der skete, og selv ikke A har kunnet forklare de eksakte omstændigheder, som førte til uheldet. På tidspunktet for uheldets indtræden var A i færd med at bjærge et rejsetrawl. Denne dagligdags arbejdsproces er i almindelighed ikke forbundet med risiko for at pådrage sig personskade. Der var ikke mellem B og A nogen aftale om, at A skulle befinde sig et bestemt sted på fiskefartøjet, inden spillet blev aktiveret. B kunne på skadestidspunktet konstatere, at A var på vej frem på fiskefartøjet, idet han fra styrehuset kunne se As hårtop. A har på dette tidspunkt derfor ikke været placeret i umiddelbar nærhed af den klampe, som blev revet af, og som sad på styrehusets bagbords side på et sted, hvor B ikke havde mulighed for at se A. Der skal ved ansvarsvurderingen tages hensyn til arbejdsprocessens simple, rutineprægede og ufarlige karakter. Reglerne om anhugning finder ikke anvendelse på den foreliggende situation, allerede fordi der i umiddelbar forbindelse med sammenkoblingen af hugleddene ikke skete løft, transport eller afsætning af en byrde. Søfartsstyrelsen har på baggrund af de undersøgelser, der har fundet sted i umiddelbar forlængelse af uheldet, ikke fundet anledning til at foretage sig noget i forhold til Maja Lyng ApS, og politiet har på den baggrund ikke fundet grundlag for at rejse

en straffesag. Under alle omstændigheder bestrides det, at der er årsagssammenhæng mellem de omstændigheder, der måtte begrunde et ansvarsgrundlag, og skaden. Det står ikke klart, hvordan uheldet skete, og det er derfor ikke givet, at As eventuelle placering længere væk fra området omkring klampen ville have gjort nogen forskel.

Forklaringer

Til brug for Højesteret er der afgivet forklaring af Stefan Ottosen.

Stefan Ottosen har forklaret bl.a., at han nok havde sejlet med Maja Lyng i 3-4 måneder, da ulykken skete. Han var lærling og gik på fiskeriskolen i Thyborøn. De fiskede efter rejer, da ulykken skete.

Maja Lyng er en bomtrawler. Det betyder, at trawlet har en form, der minder om et strygejern. Skibet har to bomme, der står ud til hver side, når der trawles. Fra hver bom hænger en pose (et trawl). Det arbejde, der skal foretages i skibets to sider, når trawlet skal trækkes op, er ens. Når trawlet skal trækkes op, skal to metalringe kobles sammen. Det tov, som den ene metalring sidder i, er bundet om en klampe på styrehuset, når der trawles. Klampen sidder under det forreste vindue på skibssiden. Når trawlet skal trækkes op, vikles tovet fri fra klampen og sættes sammen med en anden metalring, der går op til et spil. Når de to ringe er sat samme, sættes spillet i gang og nettet snøres sammen.

De havde trawlet et par timer på dagen for ulykken, da skibet gik på grund. Han og A sad på det tidspunkt i messen. Han mærkede, at skibet ramte bunden. Skipper B råbte straks, at han og A skulle ud på dækket for at trække trawlet op. De skulle skynde sig. Han tog styrbord (højre side) og A tog bagbord (venstre side). Det spil, der trækker trawlet ind, betjenes fra styrehusets styrbords side. Når skipperen skal betjene spillet, står han ved et vindue, hvorfra han kun kan se styrbords side af dækket. Lærlingen står altid i styrbords side, så skipperen kan se, hvad lærlingen laver.

Da han kom ud på dækket, fik han koblet de to metalringe i styrbords side sammen. Han nåede det kun lige, inden B satte spillet i gang og trækket kom. Der blev ikke varskoet, inden spillet blev sat i gang. Han hørte A råbe fra bagbords side. Han er ikke sikker på, hvad A råbte, men han forstod det som et signal om, at han ikke var klar. B kunne ikke høre eller se A

fra styrehuset. Styrehusvinduet i bagbords side var ikke åbent, og der var ingen mulighed for kommunikation mellem bagbords side og styrehuset. Pludselige hørte han noget, der sprang, og A skrigte. Han så ikke ulykken, da han stod i den modsatte side af skibet. Han kom over til A. Han kunne se, at han manglede noget af hånden. A forklarede ham ikke, hvad der var sket. A var i chok. Han formoder, at ulykken skete, fordi tovværket sad fast, da trækket kom, og at klampen derfor knækkede. Han ved det dog ikke med sikkerhed. Han kan bekræfte, at klampen var knækket efter ulykken.

Han er usikker på, om de to metalringe var koblet sammen, da ulykken skete, men det mener han. Han mener, at det var indhalerlinen, dvs. det tov, der går op til spillet, der sprang. Det kan ske, hvis tovværket sidder fast på klampen.

Han mener, at der er to hastigheder på spillet, der trækker trawlet ind. På tidspunktet for ulykken kørte det i hurtigste tempo, fordi der var travlt. Der var ikke særlig meget løs line. Da spillet blev sat i gang, gik der nok ca. 5-10 sekunder, før tovværket blev strammet til. Spillet sidder under styrehuset. Man skal åbne en luge for at komme ind til det, og man kan ikke få fingrene i klemme her, medmindre man er derinde.

Nødstoppet virkede ikke på tidspunktet for ulykken. Elektrikeren fra Hvide Sande kom og reparerede det, efter de var kommet i havn. Han kan ikke huske navnet på elektrikerfirmaet. Nødstoppet skal sikre, at spillet slår fra, hvis noget går galt.

På tidspunktet for ulykken kørte skibets motor på fuld tryk for at prøve at komme igennem den revle, de var grundstødt på. Han er sikker på, at maskinen kørte frem.

Efter ulykken gav B ham besked om, at han skulle trække trawlet ind med håndkraft. Først herefter kunne han ringe 112. De kom dog ret hurtigt i havn. Han kunne trække trawlet ind med håndkraft, fordi B havde rejst bommene til lodret position. Bommene rejses ved hjælp af en wire. Når bommene er rejst, er der maksimalt 3-4 meter trawl i vandet. Trawlet var derfor ikke så tungt. Der var maksimalt en spandfuld rejer i trawlet, da det blev trukket op.

Da de kom i havn, kom der mange folk om bord. Han blev ikke kontaktet eller afhørt af politiet. Han kan ikke huske, om søfartsmyndighederne kom om bord, og han kan ikke huske, om han talte med dem.

De støder ofte på grund, når de trawler. Det er ikke usædvanligt. B vil gerne så langt ind mod kysten som muligt for at fange rejer.

Som introduktion til procedurerne på skibet har B forklaret ham, at når trawlet skal trækkes op, skal han løsne tovværket fra klampen og sætte metalringene sammen. Herefter sætter B spillet i gang. B har ikke forklaret, hvordan der skal varskos. Normalt er der god tid, og folkene på dækket kan sige til, når de er klar. Der var ikke god tid, da ulykken skete. B ville have, at de skulle skynde sig for at redde fangsten.

Højesterets begrundelse og resultat

A var den 23. april 2014 udsat for en arbejdsulykke om bord på fiskefartøjet L248 Maja Lyng, hvor han havde hyre som fisker. Ved ulykken fik A knust dele af sin højre hånd, hvilket medførte amputation af 4. og 5. finger.

Spørgsmålet er, om fiskeskipper B har handlet ansvarspådragende i forbindelse med As tilskadekomst, således at Maja Lyng ApS, der ejer fiskefartøjet, er erstatningsansvarlig over for A.

Efter bevisførelsen kan det lægges til grund, at A og Stefan Ottosen blev kaldt op på dækket, efter at fiskefartøjet var stødt på grund. De gik straks i gang med at klargøre indhalerlinen med henblik på, at trawlet kunne trækkes ind, inden fiskefartøjet blev bakket fri. A befandt sig under udførelsen af arbejdet med at klargøre indhalerlinen på bagbords side af styrehuset, mens Stefan Ottosen befandt sig på styrbords side. Fiskeskipper B var i styrehuset og havde derfra udsyn til styrbords side, men ikke til bagbords side.

Efter B og As forklaringer lægges det til grund, at B normalt først aktiverede spillet for at hale trawlet ind, når A – efter at have klargjort indhalerlinen – var gået op i stævnen. Efter bevisførelsen må det imidlertid lægges til grund, at B aktiverede spillet uden at have fået klarmelding fra A og uden på anden måde at have sikret sig, at A havde afsluttet sin

arbejdsproces og ikke længere befandt sig tæt på den klampe, som knækkede ved aktivering af spillet.

Højesteret finder på den anførte baggrund, at B har handlet ansvarspådragende ved ikke at have gjort tilstrækkeligt for at sikre sig, at indhalingen kunne ske uden risiko for A. Da der er årsagssammenhæng mellem aktiveringen af spillet og personskadene, er Maja Lyng ApS herefter erstatningsansvarlig over for A.

Parterne er herefter enige om, at A har krav på godtgørelse for svie og smerte med 73.500 kr. med procesrente fra den 7. marts 2016.

Højesteret tager på denne baggrund den påstand om stadfæstelse af byrettens deldom og hjemvisning af sagen til fortsat behandling ved byretten, som Fagligt Fælles Forbund som mandatar for A har nedlagt, til følge.

Maja Lyng ApS skal betale sagsomkostninger for landsret og Højesteret til statskassen med 128.735,74 kr. Heraf er 100.000 kr. til dækning af udgift til advokat, 1.975,74 kr. til dækning af udgifter forbundet med Stefan Ottosens vidneforklaring for Højesteret og 26.760 kr. til dækning af den retsafgift, som skulle have været betalt for Højesteret, hvis der ikke var givet fri proces til A, jf. retsplejelovens § 332.

Spørgsmålet om sagsomkostninger for byretten afgøres i forbindelse med sagens afslutning ved byretten.

Thi kendes for ret:

Byrettens dom stadfæstes, og sagen hjemvises til fortsat behandling ved byretten.

I sagsomkostninger for landsret og Højesteret skal Maja Lyng ApS betale 128.735,74 kr. til statskassen.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse. Sagsomkostningsbeløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.